

Bispekåper

Bispekåpe, korkåpe, kan bæres av biskopen i liturgiske sammenhenger. I Norge er bruk av korkåpe forbeholdt biskopene.

Korkåpene var opprinnelig et ytterplagg til vern mot uvær. Den er halvsirkelformet og har opprinnelig en hette på ryggen til vern for hodet. På brystet blir korkåpen holdt sammen med en spenne som ofte fikk en rik utsmykning. Den ble brukt ved anledninger da en ikke kunne bruke messehaket, for eksempel ved prosesjoner.

I vår norske tradisjon har det etter reformasjonen vært vanlig at det er biskopen som har båret korkåpen.

Bildet viser biskop Laila Riksaasen Dahl etter gudstjenesten i Tønsberg domkirke søndag 8. september 2013, da den nye bispekåpen ble brukt for første gang.

Ny bispekåpe 2013

Den røde bispekåpe som Tunsberg biskop har brukt siden 1951, trengte avløsning. I 2012 utlyste bispedømmet konkurranse for ny bispekåpe. Det kom inn mange flotte bidrag.

Kunstner Åse Eriksen vant konkurransen. Hun vever; teppene hennes er vist på utstillinger både i inn- og utland. En vesentlig del av produksjonen hennes er også kirketekstiler.

Det er også laget fire nye stolaer. En stola er et langt bånd som følger de liturgiske fargene i kirkeåret - hvitt, fiolett, grønt og rødt. Stolaen er et tjenersymbol og et vigslingstegn. En stola er sammen med den hvite albaen, prestekjolen, en del av prestens liturgiske drakt. En bispekåpe, korkåpe, blir brukt ved gudstjenester, visitaser, vigslinger, ordinasjoner og jubileer. I Norge er det bare biskoper som bruker korkåpe.

I denne vakre, nye bispekåpa er det lett å kjenne igjen de ornamentalt utformede greske korsene. De spirende korsarmene viser til håpet, korset som grunnlag for nytt liv. Lignende kors var det også på dørene i middelalderkirkene våre; mange av de aller eldste steinkirkene og flere av de unike stavkirkene våre er fortsatt i aktiv bruk. Buene binder det hele sammen og gir assosiasjoner til 1800-talls kirkene våre. Fargespillet minner om våre dagers mer abstrakte visualiseringer.

På ryggskjoldet gjenkjenner vi Tunsbergkorset, funnet under arkeologiske utgravninger og brukt som en "bispedømmesignatur". Åse Eriksen har hentet inspirasjon i Osebergfunnet, dette inspirerte også arkitekt Arneberg da han utformet ombyggingen av Tønsberg domkirke.

Men selv uten å kjenne disse referansene, er den nye bispekåpa talende for oss. Åse Eriksen har forent tidløs kristen symbolikk og bispedømmetilhørighet med et nyskapende uttrykk.

Bispekåpa ble første gang tatt i bruk under gudstjenesten i Tønsberg domkirke søndag 8. september 2013. Biskopen viste til den korsmerkede bispekåpa i prekenen sin over Matt 11,16-19.

I forbindelse med kirkecaffen presenterte kunstner Åse Eriksen bispekåpa og prosessen hennes fram til det ferdige resultatet.

Rød bispekåpe

Den røde bispekåpa ble laget i forbindelse med opprettelsen av Tunsberg bispedømme, den er fra 1951. Aasmund Eseral og Frøydis Håvardsholm har tegnet den med hovedmotiv knyttet til Apostlenes gjerninger 12,7.: "Med ett stod en Herrens engel der, og et lys strålte i rommet. Han vekket Peter med et puff i siden og sa: "Skynd deg, stå opp!" Da falt lenkene av han."

Temaet illustreres med framstilling av erkeengelen Mikael og nedkjempelsen av dragen. På denne måte markeres også forbindelsen til Mikaelkirken ved Slottsfjellet i middelalderbyen Tunsberg. Korkåpa er utført av Esther Stuve. Den ble reparert på 1960-tallet (Husfliden i Oslo) og i 1991 (Vesla Rossfjord).

Hvit bispekåpe

Den hvite bispekåpa ble anskaffet til bispedømmets 25 års jubileum i 1973. Ryggskjoldet viser Jesus som vasker disiplenes føtter (Joh. 13). Bispekåpa er utformet av Håkon Stenstadvold 1973.